

lín. 3); a. 1015-1019 «uindo a uobis, I. corte in *Cerle*» (Martín Duque, *Col. Dipl. de Obarra*, doc. 60, lín. 2); 1015-1019 «pratu in locum ubi dicitur in *Cerle*» (Martín Duque, *Col. Dipl. de Obarra*, doc. 64, lín. 4); a. 1015-1019 «in *Cerle*» (Martín Duque, *Col. Dipl. de Obarra*, doc. 70, lín. 4); a. 1015-1019 «in territorio in *Cerle*» (Martín Duque, *Col. Dipl. de Obarra*, doc. 73, lín. 3); a. 1015-1019 «in *Cerle*» (Martín Duque, *Col. Dipl. de Obarra*, doc. 77, lín. 5); a. 1019-1020 «in *Cerle*» (Martín Duque, *Col. Dipl. de Obarra*, doc. 86, lín. 3); a. 1035 «*Cellee*» (Martín Duque, *Col. Dipl. de Obarra*, doc. 113, lín. 3); a. 1020-1035 «Et terciã terra insuper *Cerle*» (Martín Duque, *Col. Dipl. de Obarra*, doc. 116, lín. 6); a. 1043-1045 «in *Cerle*» (Martín Duque, *Col. Dipl. de Obarra*, doc. 118, lín. 3).

Igualment més tard, des del S. XIV: a. 1385 «Benasch, Ançils e *Cerle*. E tots aquests lochs son dits Benasch» (Camarena, *Morabatins*, p. 77); a. 1385 «Johan de Castelaç, Domingo Cich e Pere *Cerle*, jurats de Benasch» (Camarena, *Morabatins*, p. 80); a. 1510 «que puyen enta *Cerle*» (Montoliu, *Est. Rom. I.E.C.*, § II, p. 64).

ETIM. La documentació antiga, des del S. XI, ens indica clarament que no hem de cercar un ètimon amb consonant final, que hauria quedat reflectida en les formes medievals. Pensem que la pèrdua de -R' i -N' en benasquès és molt recent. La grafia *Cerler* és, doncs, una simple ultracorrecció sense cap valor.

La conseqüència és que per a l'etim. hem de partir d'una base amb vocal final tònica. I això ens fa abandonar el món de l'etimologia llatina o germànica i ens guia ja cap al terreny del basc. A partir d'aquí, coneixem dues explicacions de l'etimologia del nom donades per En Coromines. Una d'elles ha estat publicada a *Tópica Hespérica*, l'altra l'hem llegida en una de les cèdules manuscrites de l'*Onomasticon Cataloniae*.

a) La primera explicació parteix de la base ZEAR-LAI, que Coromines tradueix pel castellà «tronco curvo» (*Tópica Hespérica* I, 246-247). Tenint en compte la forma medieval *Cellee* de l'any 1035, compara amb *Adelee* (en document del mateix cartoral de l'any 1025) i, pensant que aquest ha de venir del nom de dona germànic ADELHAIDS, cerca un ètimon en -AI. I l'etimologia a la qual s'arriba sembla convincent, donades les característiques físiques de la vall: «ZEAR-LAI 'rama o tronco oblicuo o curvo (o serà torcido)', significado nada sorprendente en un sector donde la superficie de bosques sobrepasa con mucho la de tierra cultivada o yerma' (*Tóp. Hesp.* I, p. 246). És probable que Coromines s'hagi guiat per la cinquena accepció que Azkue atribueix al basc ZEAR: «tortuoso, oblicuo» (Dicc., s. v.) i per la quarta accepció del LAI: «sarmiento» (Dicc., s. v.).

Una prova del bon fonament d'aquesta explicació creu trobar-la Coromines comparant el nom de *Cerllé* amb el d'*Ancils*, poblet molt proper i per sota de *Cerllé*. En els documents dels *Morabatins* del S. XIV es menciona conjuntament «Benasch, Ançils e *Cerle*» i per tant, sembla que eren considerats una mateixa unitat administrativa. Com el nom *Oncins* d'un lloga-

ret del Sobrarbe, *Ancils* podria venir del ll. UNCINOS 'branca retorçada, ganxuda', d'on ve el cat. *anci* 'peça corba del jou'. Tal com en aquest, hi hauria la substitució de la síl·laba UN- per la més corrent en- (> an-), i la dissimilació **Ancins* > *Ancils*. Coromines conclou que *Ancils* (UNCINOS) no és altra cosa que una traducció romànica del basc ZEAR-LAI (> *Cerllé*): «debemos suponer que en tiempos más antiguos las aldeas gemelas *Cerlé* y *Ancils* constituyeron un solo pueblo, que en una época de bilingüismo tenía un nombre vasco (ZEARLAI) y otro romance (UNCINOS), significando ambos lo mismo» (*Top. Hesp.* I, p. 247).

b) És molt suggeridora una pregunta que es fa Coromines en una de les cèdules de l'*Onomasticon*: «importava molt cercar dades antigues per veure millor si pot sortir de un basc *zearroi* (cf. *mendian zear* 'por el monte (faldeándolo)': per diferenciació RR > rl? **Cearl(u)é* > *Cerllé*, poble que és a mig cim, a través de la muntanya?». Heus ací la segona explicació a la qual hem alludit anteriorment. No podem adduir dades que confirmen aquesta possibilitat: en cap document hem trobat formes com **Cerloi* o **Cerlue*. Però aquesta via ens sembla molt digna d'atenció. El basc ZEAR, usat amb categoria de substantiu, té accepcions com 'costado' 'ladera' (cf. Azkue, *DBEF*, s. v.) i en l'onomàstica eusquera apareix freqüentment com a membre inicial d'un compost: «*Cearra* (*Ciarra*), *Zearreta*, *Zearsolo* (*Ciarsolo*); *Ciarra*, *Ciartegui*, *Ziervide*» (Mitxelena, *Apellidos vascos*, § 609).

Hi hauria diferenciació R-R > R-L donant llavors *ZEAR-LOI? Com que ens trobem ja dintre de l'àrea de diftongació, la forma **Cer-lué* seria també possible com en ARDAN-OI > *Arдануэ* > *Ardoné* i podríem arribar a la forma *Cerlé* i *Cerllé* pensant en formes com *parllà* (< *parlar*). X. T.

[Aclareixo ara que la pregunta d'aquella cèdula meua no era més que un tempteig previ, abans de conèixer la documentació medieval de *Cerllé*, que ja vaig rectificar en saber-la, amb la nota de *Top. Hesp.* Té raó En Terrado d'oposar-hi la grafia unànime en -lé de la trentena de mencions antigues, des de l'any 1000: si vingués de -LOI trobaríem -lué en les antigues no pas -lé. El resultat fonètic d'un ÇEARR-OI no podia ser més que **Cearrué* o **Cerrué*, tal com hi ha *Cearreta*, *Cearra* etc. (*Cearsolo* és compost amb -solo, no pas un derivat); i la r̄ és un fonema unitari (no r + r), per tant no susceptible de diferenciació! Crec que l'etimologia Çear-lai és satisfactòria: «sarmiento (= branqueta) + lai «tortuosos», síntesi dels grans boscatges. J. C.]

CEROLA (LES ERES; L'EROLA; EROLES; EROLS)

Veïnat desaparegut del te. de Canavelles (Conflent), cantó d'Oleta, situat entre aquell poble i Toès. En resten les ruïnes de l'antic castell de Cerola i de l'església romànica de St. Pere de Cerola dita també dels Graus o d'Eixalada.¹